

Mojmírovčan

Časopis obce Mojmirovce



NEPREDAJNÉ - ROČNÍK XXVII. - ČÍSLO 5 - 6
MÁJ - JÚN 2021

- Príhovor
- Samospráva obce informuje
 - » Zberné dvory v Mojmírovciach
 - » Nové knižničné tituly
- Zaznamenali sme v obci
 - » Spomienky na včelárenie
 - » Brigáda členov ZO JDS
 - » Ži moderne, ži ekologicky
 - » Ako sa bezpečne dostať domov
- Zaznamenali sme
 - » Spomienka na Pavla Radošovského
- Na zamyslenie
 - » Svetlo a tma
 - » Mojmírovské záhrady
 - » Záhradkári v máji
- Regionálne múzeum
 - » Nenaplnená láska
 - » Panna Mária Fatimská
- Zo života škôl
 - » Deň Zeme
 - » Imatrikulácie prvákov
 - » Nová školská záhrada
 - » Podujatie k mesiacu lesov
- Bylinkáreň
 - » Recepty z Urmína
 - » Jahňací hrebienok/kotleta
 - » Vyprázané plnené pirôžky
- Inzercia

Titulka:
Včelárenie
Foto: Ing. Kamil Slíž, CSc.

Zrnko múdrosti:
Nahliadnite hlboko do prírody
a potom všetkému lepšie
porozumiete.

Albert Einstein

Mojou obcou sú
MOJMÍROVCE

Vážení čitatelia,



pri listovaní aktuálnym číslom časopisu Mojmírovčan som si uvedomila, ako výrazne v príspevkoch dominuje vzťah k prírode, či životnému prostrediu v rôznych podobách.

Jar okolo nás hýri farbami a my si vychutnávame krásy kvetov a rastlín. Pri prechádzkach ulicami našej obce ma v ostatnom období potešili orgovány a levandule, parky vyplnili purpurové i biele hluchavky, popri zastaveniach Krížovej cesty sa objavili drobné sedmokrásy. V záhradách pozorujeme prvé vyklíčené semenka mrkvy, petržlenu, uhoriek alebo kalerábu. Vďaka peknej iniciatíve a pomoci susedov pribudli nové stromy na Pažití, žiaci zo základnej školy spoločne so svojimi pedagógmi starostlivo vyčistili ulice obce a členovia ZO JDS Mojmírovce upravili priestranstvo pred obecným úradom. O dvoch spomenutých akciách sa viac dočítate v časopise. Okrem toho si prečítate aj o bohatej tradícii včelárstva u nás a (nielen) mladé rodiny môže osloviť pohľad na životný štýl, v ktorom sa spája praktickosť so zodpovedným prístupom k manažovaniu odpadu v domácnosti. Záhradkári si doplnia informácie o výsadbe papriky a milovníci čerstvých i spracovaných rajčín si určite so záujmom preštudujú praktické rady skúseného pestovateľa. Priestor dostane i zamyslenie sa nad významom svetla okolo nás, ale najmä v nás, a nechýbajú ani pohľady do svetskej a cirkevnej histórie Urmína. Už tradične v časopise informujeme o úspechoch a aktivitách školských zariadení v obci.

Prajem všetkým veľa zakvitnutých dní a našim prispievateľom inšpiráciu do ďalších príspevkov, ktoré nás veľa naučia a zároveň motivujú robiť naše domy, ulice a obec krajšími pre život.

Mgr. Dagmar Kiššová,
členka redakčnej rady

Uzávierka čísla:
10. deň v mesiaci.
Adresa na zasielanie
príspevkov:
mojmirovcan@mojmirovce.sk

Mojmírovčan
- mesačník obce Mojmírovce

Vydáva: Obec Mojmírovce
Námestie sv. Ladislava 931/7
951 15 Mojmírovce
IČO: 00308269
Telefón: 037/7798268
e-mail: starosta@mojmirovce.sk

Zostavila redakčná rada:
predseda
Bc. Tomáš Poledník
členovia:
Mgr. Lívia Belanová
Ing. Jaroslav Horváth
Mgr. Tatiana Ivanová
Mgr. Dagmar Kiššová
Mgr. Gertrúda Štrámová
Tatiana Tóthová

Registračné číslo časopisu
Mojmírovčan:
EV 3260/09.
ISSN 1339 - 0988

Zodpovedný:
Mgr. Martin Palka
- starosta obce
Redakčná rada si vyhradzuje
právo krátiť a upravovať
príspevky.
Neuverejnené a nevyžiadané
príspevky nevraciamy.
Časopis je zverejnený
v elektronickej verzii (PDF)
na webovej stránke obce.

Grafický dizajn, dtp grafika:
Pavol Deglovíč
PANTER PMD s.r.o Nitra,
0905 259 609,
e-mail: studio@panter-pmd.sk,
www.panter-pmd.sk

Mojmírovské hody

Obec Mojmírovce pozýva občanov v **dňoch 25. - 27. júna 2021** na podujatie s názvom **Mojmírovské hody 2021**.

V piatok 25. júna 2021 o 19.00 hod. sa v Regionálnom múzeu Mojmírovce uskutoční otvorenie výstavy venovanej 300. výročiu konsekrácie Kostola sv. Ladislava v Mojmírovciach.

V sobotu 26. júna od 17.00 hod. bude na Pažití kultúrny program s hudobnou skupinou ŽOCHÁRI spojený s opekačkou pre deti.

V nedeľu 27. júna o 9.00 hod. sa v Kostole sv. Ladislava uskutoční hodová sv. omša spojená so slávnosťou birmovania a uložením relikvie sv. Ladislava. O 15.00 hod. je pripravený na námestí kultúrny program mojmírovských umelcov.

„Ked' slávik v zelenom lístí...“

DROPIK o.z., Kaštieľ Mojmírovce a.s. a MO MS Mojmírovce Vás v rámci XIII. ročníka Víkendú otvorených parkov a záhrad **pozývajú na podujatie „Ked' slávik v zelenom lístí...“** (slovo, hudba, obraz, objekt na počesť stromu), ktoré sa uskutoční **dňa 26. júna o 14.00 hod. v parku a Kongresovej hale mojmírovského kaštieľa.**

- *mystérium Huňadyovského parku*
- *úcta k prírode*
- *park v kresbách a veršoch Roberta Žilika*
- *300 rokov parku*
- *záhradná hudba*
- *prírodná lyrika*
- *landart v parku*

Na podujatí bude účinkovať Musicantica Slovaca a detský spevácky zbor Škovránok.

u. fond
na podporu
umenia

Záhradnú hudbu
finančne podporil FPU.

Redakčná rada časopisu
Mojmírovčan praje všetkým
čitateľom krásne prežitie
nastávajúcich letných dní a veľa
slnečných zážitkov s najbližšími.

Zberné dvory v Mojmírovciach

Týmto článkom by som sa rada prihovorela občanom a zároveň informovala o aktuálnom stave zberných dvorov v našej obci.



Produkcia odpadu a jeho likvidácia predstavuje vážny celospoločenský problém. Najmä v posledných rokoch sme svedkami intenzívnej diskusie týkajúcej sa tejto problematiky. Napriek tomu nemôžeme povedať, že by v tejto oblasti došlo k zlepšeniu.

Štatistický úrad SR uvádza, že v roku 2014 bola celoštátna produkcia komunálneho odpadu **1 830 000 ton**, pričom v roku 2019 už dosiahla vyše **2 369 000 ton**. Rovnaký trend pozorujeme aj v prípade Nitrianskeho kraja, vrátane našej obce.

Rozhodli sme sa preto začať podrobnejšie sledovať situáciu ohľadom vývozu bioodpadu na skládku, ako aj vývozu odpadu na zberný dvor. **Problémom miestnej bio skládky je, že okrem obyvateľov Mojmíroviec sem vyvážajú odpad aj obyvatelia okolitých obcí, dokonca obyvatelia Nitry.** Mnohí sme si obľúbili trasu z Mojmíroviec na Štefanovičovú vedúcu popri bio skládke na šport a prechádzky, a sledujeme, akým tempom množstvo odpadu pribúda. Sme to práve my, obyvatelia Mojmíroviec, ktorí platia za následné spracovanie tohto odpadu. Počas niekoľkých víkendov sa na skládke vykonala kontrola, pričom všetkým, ktorí nie sú obyva-

telia Mojmíroviec, bolo zamedzené odpad na skládku vyviezť. Iniciovali sme aj komunikáciu so starostami okolitých obcí, aby boli bio skládky na území ich obcí sprístupnené obyvateľom vo väčšej miere, ako je tomu teraz.

Okrem bio skládky sme sa zamerali aj na kontrolu vývozu odpadu na zberný dvor. **Počas dvoch víkendov (osem hodín prevádzky) sa naplnilo osem z desiatich veľkokapacitných kontajnerov. Je potrebné sa zamyslieť, či to týmto spôsobom môže ďalej pokračovať.** Likvidácia odpadu zo zberného dvora nás stojí ročne viac ako **49 492 €** a náklady na spracovanie bioodpadu predstavovali v roku 2020 **11 198 €, spolu teda 60 690 €**. Celkové náklady na odpad v roku 2020 boli **154 250 €**. Opatrenia, ktoré chceme podniknúť na zníženie nákladov, sú v prvom rade pokračujúca sprisnená kontrola, ako aj umiestnenie informačnej tabule na zbernom dvore, na ktorej bude uvedené:

- kto môže na zberný dvor vstúpiť,
- druh odpadu, ktorý je možné vyviezť,
- aké množstvo,
- výška poplatku za stavebný odpad.

Týmto opatreniami chceme minimalizovať náklady na prevádzku oboch zberných dvorov a zároveň aj predísť „biznisu“ fyzických a právnických osôb na úkor našej obce a občanov v nej žijúcich.

Justína Andrušková,
poslankyňa OZ



Nové knižné tituly so širokým tematickým zameraním v zmodernizovanej obecnej knižnici

„Z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia“

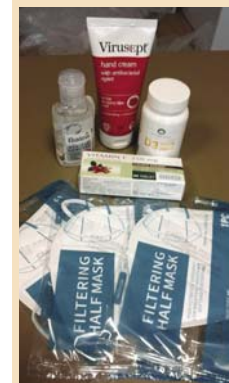
V roku 2020 získala obec Mojmírovce v rámci projektu s názvom „Kniha ako balzam pre dušu“ finančnú podporu vo výške 2 000 € zo zdrojov Fondu na podporu umenia na nákup knižničného fondu do obecnej knižnice.

Cieľom projektu je pohľadiť duše čitateľov prostredníctvom literatúry, ktorá v tejto neľahkej dobe plnej obáv o zdravie zaujme nielen deti a mládež, ale i dospelých, a tak im spríjemní chvíle rodinnej pohody a voľného času. Neoddeliteľnou súčasťou projektu bolo doplnenie kníh o zdraví

a hygiene, ako aj publikácií venujúcich sa prevencii proti šíreniu rôznych vírusov či baktérií. Naďalej máme záujem rozširovať knižničný fond i o aktuálnu rozprávkovú literatúru pre najmenších, dobrodružné a pútavé knihy pre mládež, ale aj náučné knihy a publikácie encyklopedického charakteru.

Zoznam knižných titulov je zverejnený na stránke obce Mojmírovce www.mojmírovce.sk, v časti Projekty obce, projekt Kniha ako balzam pre dušu.
PhDr. A. Hahnová

Balíčky



Vďaka iniciatíve starostu Mgr. Martina Palku a poslancov obecného zastupiteľstva sa v apríli tohto roku distribuovali do domácností v Mojmírovciach balíčky zdravia.

Poďakovanie patrí všetkým ochotným ľuďom, ktorí pri tejto realizácii pomáhali, trpezlivo chodili od domu k domu a balíčky odovzdávali. Každý balíček zdravia obsahoval tri respirátory FFP2, vitamín C a D, dezinfekčný gél a krém na ruky.



Spomienky na včelárne v Mojmírovciach



Ing. Kamil Slíž, CSc.

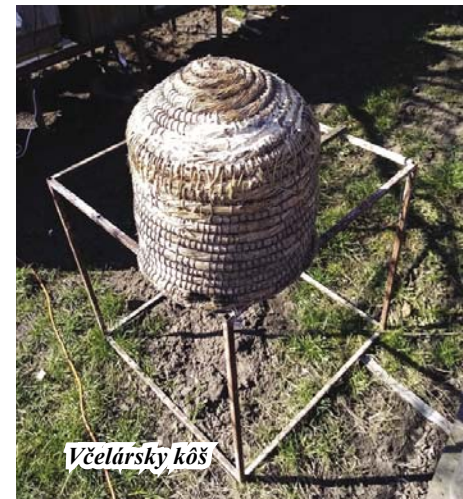
V písomných zmienkach o Mojmírovciach (Urmíne) sa uvádza, že prácou, ktorá zabezpečovala obyvateľom obce obživu a finančné prostriedky bolo roľníctvo. Jeho neoddeliteľnou súčasťou, aj keď len okrajovo, bolo včelárne, ktorému sa ľudstvo venuje už viac ako tisícročie. Kedysi dávno sa med získaval od divých včiel, ktoré žili v bŕtlavých stromoch a trhlínach kamenných a hlinených dutín. Ľudia z nich vyrezávali včelie plásty s medom a uskladňovali ich v hlinených nádobách. Neskôr si vypĺnené bŕtlavé stromy aj so včelami prenášali bližšie k obydliam. Takéto včelárne pretrvávalo niekoľko storočí. Postupne sa však zdokonaľovalo a zruční včelári si začali tzv. kláty vyrábať sami. Súčasne pozorovali i život včiel a zistili, že ich spoločenstvá majú svoje zákonitosti. Cez zimné obdobie sú včely stiahnuté do chumáča a prežijú aj najtuhšiu zimu vďaka tomu, že majú zásoby

medu. Ak ich však nemajú, uhynú celé včelie rodiny. S prichádzajúcou jarou sa včely postupne prebúdzajú k životu a začínajú jarné prelety. Ako stromy rozkvitajú, včely sa veľmi rýchlo množia a stavajú si nové dielo – súše. Ak však v úli nemajú voľný priestor, roja sa a hľadajú si nový príbytok. Aby nový roj ostal nablízku, včelár vysekával do suchého stromu (do vrby, topoľa) dutinu, kde sa vyrojené včely rady nasťahovali. Takýto spôsob včelárne sa nazýva brtníctvo. Časom začali včelári z hrubých kmeňov dlaň kláty a vyrábať z dosák jednoduché úle. Z ražnej slamy a vrbových prútov pletli koše. Vnútrajšok koša vymazali hlinou pomiešanou s plevami. Plást s medom vyrezali, včely omietli do druhého koša a takto včely dokázali prežiť. Tento spôsob (BIO) ešte stále používajú v južnom Nemecku a severnom Francúzsku. Pozorovanie života včiel (etológia) naučilo včelárov ako si včely (včelie rodiny) rozšíriť a získať viac medu a vosku.

Urmín (dnešné Mojmírovce) sa vďaka pôsobeniu Huňadyovcov stal známym hospodárskym a kultúrnym strediskom blízkeho okolia. Gróf Huňady sa zaslúžil o to, že sa v samotnom Urmíne a na okolitých majeroch začal chovať rožný dobytok (lichva), prasatá a ovce. Vďaka hospodárskym odborníkom Appelovcom sa huňadyovské panstvo stalo jedným z najvýznamnejších priekopníkov moderného hospodárenia v krajine. V urmínskych chatách na svahoch smerom na Ivanku pri Nitre sa vysádzali vinice a aleje stromov, orechy – škrupináčce, čerešne – chrupky a srdcovky, slivky – Durancie a Bystrické, ako ja veľmi rozšírené veľké šťavnaté ringloty – Althanová (koboľňacky). Na medziach sa vysádzal agát, ktorý okrem iného plnil aj funkciu vetrolamov. Vysádzanie alejí bol rozumný krok, pretože stromy v čase ich kvitnutia boli včelami opelované a včielky mali pašu.

Zo spomienok mojej babky Anny Horňákovskej som sa dozvedel, že aj na fare v Urmíne sa včeláril. Včelnica stála za hospodárskymi budovami v záhrade fary. Pán farár často pri kázni dával za vzor včelíčky ako usilovné a užitočné tvory, ktoré okrem medu poskytujú vosk na sviečky. Takýto vzor výchovy veľmi po-

máhal. Včelárni sa v dedine (Urmín) venovali niekoľko zručných gazdov, Július Molnár báči (jäger), Ján Andruška báči (roľník, krajčír), Ján Hirgel báči (murár), Michal Palatický (grófsky záhradník, včelár) a ďalší. V záhradách mali drevené prístrešky – včeliny. Tu pozorovali život včiel a keď boli úle plné, pergetovali (vytáčali) med a uskladňovali ho v tmavých kameninových nádobách.



Včelársky kôš

Z rozprávania môjho dedka Jána Slíža na Pereši viem, že v Poľnom Kesove v háji bola grófska štepnicca (ovocinárska škôlka), zvernica a aj včelnica. Včelmajstrom bol pán Július Molnár, ktorý býval oproti fare. Ja si živo pamätám na prekrásnu višňovú (Špánky) a čerešňovú (Hedelfingerská) alej popri ceste z Poľného Kesova na Štefanovičovú. Bola to bohatá paša pre včielky v čase ich kvitnutia.

Po 2. svetovej vojne, s nástupom socializácie spoločnosti, sa začali v živote Urmína zásadné zmeny. Jednou z nich bolo, že po roku 1950 do dediny prišlo učiť veľa nových učiteľov. Hovorí sa, že zmena je život, a veru je to pravda. Do vyučovacieho procesu sa zaradil nový predmet, pracovné vyučovanie, a my sme sa na hodinách začali učiť pracovať s kovaním, drevom, vyrábali sme rámiky, oplodničky, pánty. Moje školské roky a spomienky sú spojené s pánom učiteľom Vojtechom Kinclom, Augustínom Radošovským, Kolomanom Dobročanom, Vojtechom Pristachom, Ondrejom Ovcárom, Antonom Kondrkom – všetci boli včelári. Vo dvore chlapčenskej školy (teraz penión BRUDER) býval ešte

dedko Anton Plavecký (učiteľ, maliar, organista). Oni mi darovali staré plátno, štetce, farbičky a povedali: „Maľuj, nech z teba niečo je a pozdravuj uja Jožka“. K včelárom patrila pán Ľudovít Magušin, majster na stolárske práce a výrobu úľov. Mal zlaté ruky a u neho sa vyučil aj Ján Török. Táto početná skupina intelektuálov mala veľa spoločného, okrem iného aj veľké srdce a lásku k prírode a včelám.

V tom čase bolo v dedine vyše 40 včelárov. Skoro všetci boli organizovaní vo včelárskom zväze. Spomeniem aspoň tých najznámejších. Ján Török bol výnimočne šikovný majster stolár a odborník na chov včelích matiek. Ako prvý si postavil kočovný voz. Bola to v podstate maringotka a v nej boli po bokoch uložené úle. Druhý typ kočovného voza bol otvorený kočovný voz.



V Mojmírovciach sú včelárske rodiny, v ktorých má včelárne viacgeneračnú tradíciu. Napríklad v rodine Hrivnákových, prvý bol dedko František Hrivnák (žandár, včeláril na Káponi), František Hrivnák (šofér) a jeho brat a vnuk Štefan Hrivnák. Medzi ďalších úspešných včelárov v Mojmírovciach patria Ján Polička, syn Ing. Marcel Polička, PhD., Koloman Kincel (učiteľ), Jozef Kincel (Pri križi, prvý začal kočovať), Vojtech Knoll báči (mašinista) a syn Ing. Jozef (Béla) Knoll, CSc., (technický odborník a zručný majster, mal tiež kočovný voz), Viliam Visolajský (krajčír), Jozef Visolajský (kováč,

ZAZNAMENALI SME V OBCI

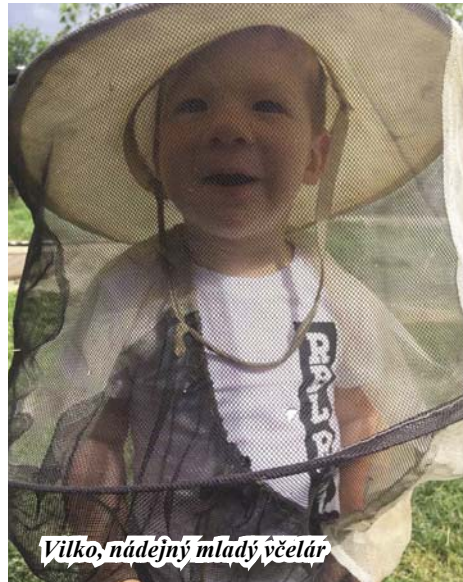
podkováč), dedko Michal Eliaš, Ján Plenta (vinár), Koloman Palatický a syn Milan, Ján Barta (pri potoku), Eugen Korpáš (maliar), Ľudovít Čanaky (šofér autobusu), Štefan Obranec (automechanik, vedľa židovského cintorína), Július Molnár (strojár), Jozef Csásar (murár), František Rodný (poštár), Július Szlaténi (krajčír), Vojtech Szlaténi (kováč), Rudolf Szlaténi (šuster), Anton Liška (kolár, na pažiti), Ján Brada (kolár), Imrich Dolež (vínohradník, komáčko), Michal Oreščák (zvárač), Jozef Juriga (murár), Ľudovít Kutiš (predavač a futbalista), Jozef Béger (krčmár), Imrich Visolajský (býval v zákrute), Ladislav Kukan (za cintorínom, roľník). Na Malej Doline Jozef Eliaš a veľa ďalších. Ich pokračovateľmi sa stali Emil Eliaš a syn Marcel Eliaš, Milan Palatický, Ladislav Melai, Viktor Kozár a jeho pani Elena Lámiová.



Prvým včelárskym dôverníkom v Mojmírovciach bol pán Ján Török (majster včelár), ktorý bol známy tým, že si prvý vyrobil včelársky kočovný voz v dedine. Spolu s inžinierom Jozefom Dolinským (učil na Pedagogickej fakulte v Nitre) si dali patentovať rôzne včelárske zlepšovaky. Nebol sám, spomeniem i môjho priateľa Ing. Jozefa (Bélu) Knolla, CSc., (asistent na VŠP), ktorý išiel v šlapajach svojho otca, mal veľký technický talent.

Najväčší rozmach včelárstva nastal v 60. a 80. rokoch minulého storočia. Kočovať sa začalo už v druhej polovici 50. rokov pri Prievidzi - Veľká

a Malá Čausa, Klačno, Chvojnica, Voznica, Hodruša Žarnovica, Ľreg (Jarok), Zlatno a dolu do Bajču na agát. Druhé kolo kočovania bolo na lesný med. Ako je už vyššie spomenuté, prvý začal s kočovným vozom kočovať pán Ján Török. Potom Jozef Kincel, Rudolf Szlaténi, František Rodný, Vojtech Pristach a neskôr aj ďalší. Včelstvá prevádzali na nákladnom aute a dvorným šoférom včelárov bol Michal Palatický (mal V3S, S5T). S kočovaním bolo spojených veľa zážitkov. Aj keď sa všetko zadrôtovalo, zaistilo, predsa sa stalo, že sa včely po ceste otvorili a to bol potom veru riadny čardáš.



Vilko, nádejný mladý včelár

Okrem medu nám včely poskytujú aj ďalšie produkty - peľ, materskú kašičku, pergo - včelí chlieb, propolis, vosk, včelí jed. O všetkých je dávno známe, že majú liečivé účinky. Včielky majú v prírode nenahraditeľnú úlohu pri opeľovaní rastlín. Je vedecky dokázané, že stromy a rastliny, ktoré boli opelené včelami, majú zdravšie plody a dlhšie vydržia (skladovateľnosť). V ovocných sadoch je asi o 20% vyššia úroda a ovocie má vyššiu nutričnú hodnotu. Včely v prírode vytvárajú biologickú rovnováhu. V súčasnosti farmaceutické firmy vo svete vyrábajú veľa prírodných liekov zo včelích produktov. Celoročný konzum včelích produktov vie zabezpečiť vyváženú imunitu. Kam sa na ne hrabú rôzne návykové energetické nápoje. Vo svete sú známe výskumy, že včely na včelnici a v blízkom okolí vysielajú liečivú nízkofrekvenčnú

magnetickú bio energiu. Známa je tiež terapia v podobe relaxu nad úlmi.

Včelárenie je krásna, ale fyzicky náročná záľuba, a každý kto včelári alebo začne včeláriť, mi dá za pravdu. Napriek tomu je mojím snom, aby sa včeláreniu začali venovať aj mladí ľudia. A to nepôjde inak len tak, že začneme my starí včelári viesť deti už v školskom veku k láske k prírode, stromom, zvieratkám a v neposlednom rade aj ku včelám. Treba si uvedomiť jedno: „Nebudú včely – nebude život.“



Brigáda členov ZO JDS Mojmírovce pri skrášľovaní našej obce

V čase blížiacich sa sviatkov Veľkej noci, ktorý je charakteristický zvýšenou aktivitou pri upratovaní a skrášľovaní nielen obydľí, ale aj ich okolia, sa 30. marca 2021 členovia ZO JDS Mojmírovce aktívne zapojili do údržby zelenej výsadby v priestranstve pred obecným úradom. Keďže vysadené kričky boli riadne prerastené, vyčistili ich a pristihli do patričnej fazóny, aby sa do nasledujúcej sezóny rozvinuli v plnej kráse. Dalo im to riadne zabráť, ale prácu ukončili s hrejivým pocitom, že prispeli k skrášľeniu prostredia, ktoré poteší oko všetkých okolo prechádzajúcich.

Na fotke sú sprava: Jozefína (Justa) Tulipánová, Ing. Pavol Palka, Jarmila Macáková, Magdaléna Farkašová, Alžbeta Hrbková, Ľubomír Striha a za fotoaparátom Ing. Daniel Mičiak.

D.M.

ZAZNAMENALI SME V OBCI

Touto cestou chcem veľmi pekne poďakovať za oprášenie spomienok (vyše 50 rokov) Mgr. Anne Lorenceovej, Ing. Stanislavovi Radošovskému, Ing. Mariánovi Radošovskému, Ing. Františkovi Visolajskému, susedom cez záhradu Jánovi Andruškovi a Robertovi Čanakymu. Vďaka nim sme si zaspomínali na včelárenie v minulosti. Ak Boh dá, možno nabudúce zaspomíname na prvé šarkanie preteky na škole v roku 1967.

Ing. Kamil Slíž, CSc.

Prvomájová tradícia



Stavanie mája je v našich tradíciách hlboko zakorenené.

Už oddávna stavali mládenci máje svojim vyvoleným dievčatám, popri tom sa aj oslavovalo. Dnes sa už väčšinou berie tento akt ako kultúrne podujatie na úrovni stretnutia väčšieho počtu ľudí.

Je skutočne oku lahodiace a srdcu potešujúce, keď vidíte v našej obci takýto krásny máj pri dome. Tradície sa zachovávajú.

TT

Ako sa dostať bezpečne domov.., cez nebezpečnú križovatku?



Mojmírovce sú malebnou obcou so skvelou polohou, mnohými krásnymi zákutiami a v poslednom rade milými obyvateľmi. To sú nepochybne dôvody, prečo tu toľkí ľudia bývajú a ďalší prichádzajú.

Nájdu sa však i v našej obci miesta, ktoré vyžadujú pozornosť, pretože nevdojak ohrozujú občanov. Jedným z takých miest je križovatka ulíc Ivanská – Hasičská pri hasičskej zbrojnici. Ako vidno i z fotografií, toto miesto je dennodenným nebezpečenstvom pre všetkých účastníkov cestnej premávky, počínajúc chodcami, končiac vodičmi ťažkých motorových vozidiel.



Pohľad vodiča, pohľad chodca

Vynechám poučky z autoškoly o náležitom rozhlade a presvedčení sa chodca o možnosti vstúpiť na vozovku... Pokiaľ prichádzate vozidlom v smere od Ivanky pri Nitre a chcete odbočiť na Hasičskú ulicu, podľa pravidiel cestnej premávky je možné pokojne odbočiť doľava. Vodiči mi však isto dajú za pravdu, že i pri značnom „vykrúcaní krku“ si nie sú istí, či sa od pošty nezjaví rýchlo protiídúce vozidlo a zároveň vozidlo v spätnom zrkadle. Vozidlo však človeku

v prípade, mierne povedané, poistnej udalosti, poskytuje relatívne bezpečie oproti postaveniu chodca.

Deti, mamy, kočky

Chodník smerom od pošty nahor je výlučne na ľavej strane vozovky. Obyvatelia smerujúci na Hasičskú a prilahlé nadväzujúce ulice sú nútení preťať pešo Ivanskú ulicu. Zo skúsenosti odporúčam vytvoriť minimálne dvojice dospelých ľudí, ktorí si navzájom vymenia informácie, či je možné na vozovku bezpečne vstúpiť. Osamotená mamička s dieťaťom/kočkom ohrozuje seba i svoje dieťa. A to rovnako za predpokladu, že prejde na druhú stranu už pri stavebninách, pričom musí ísť po ceste, alebo sa o to pokúša priamo na križovatke ulíc Ivanská - Hasičská. Priebeh pre chodcov je na križovatke „Rínek“ a ďalší až pri autobusovej zastávke Pod vinohradmi.

„Skúsený laik“

V živote som (bol) chodcom, cyklistom i vodičom jednostopových, dvojestopových a viacstopových vozidiel, mám „na konte“ okolo milióna kilometrov. Okrem toho trinásťročné skúsenosti, kedy som sa podieľal na organizácii a zabezpečení bezpečnosti auto/moto pretekov, čo znamenalo pohybovať sa na trati medzi závodnými strojmi (motorky, autá, kamióny). Na križovatke Ivanská – Hasičská si vždy poviem, že ani tam som sa nebál tak, ako sa bojím, keď idem domov... Pretože tam som mal vždy NÁLEŽITÝ ROZHEAD.

Možné riešenia

S naším susedom a zároveň poslancom Obecného zastupiteľstva Mojmirovce, Ing. Rudolfom Ďurčanským sme sa zhodli, že stav neznesie odklad, a preto bola vypracovaná žiadosť o riešenie situácie. Žiadosť smerovala v septembri 2020 prirodzene obecnému zastupiteľstvu a

následne kompetentným orgánom – Krajskému dopravnému inšpektorátu, Okresnému úradu a Nitrianskemu samosprávnemu kraju /Regionálnej správe a údržbe ciest NSK/. Pandemická situácia spôsobila, že až začiatkom apríla sa mi podarilo zorganizovať stretnutie, na ktorom sme s pánom starostom Mgr. Martinom Palkom rokovali na Odbore dopravy Nitrianskeho samosprávneho kraja a dohodli ďalší postup tak, aby sme dodržali zákonné postupy a aby čo najskôr vzniklo dopravno-technické riešenie, ktoré zvýši bezpečnosť cestnej premávky na onom mieste, ktorým prechádza mnoho vozidiel a najmä obyvateľov prilahlých ulíc. Dali sme „na stôl“

viaceré návrhy, ich možnú realizáciu musia posúdiť kompetentné orgány a o výsledku budeme radi informovať. Pre začiatok by isto pomohla i „námatková“ hliadková činnosť PZ SR.

Čo ďalej...?

Sme si vedomí, že sme identifikovali jeden z kritických úsekov dopravy v Mojmirovciach, rozhodne však nie jediný. Zhodli sme sa, že treba riešiť i ďalšie miesta v našej obci, ktoré by mohli predstavovať potenciálne riziko. Veríme, že sa nám to spoločne podarí.

Mgr. Juraj Švarc

Spomienka na Pavla Radošovského



V auguste 1951 sa prisťahovala do Mojmiroviec rodina učiteľov Augustína a Márie Radošovských so svojimi štyrmi malými synmi. Najmladší Pavol bol iba štvormesačné dieťa, no napokon z neho vyrástol najvyšší člen rodiny s výškou viac ako 180 cm.

Jeho športový talent sa naplno prejavil počas štúdia na Strednej potravinárskej škole v Nitre. Stal sa z neho výborný športovec – ľahký atlét.



Venoval sa šprintom na 100 a 200 m (vrátane štafety) a skoku do diaľky. V disciplínach štafeta 4 x 100 m a skok do diaľky sa stal v roku 1969 ako 18-ročný dorastenec Preborníkom ČSSR (čo vlastne znamenalo majstrom ČSSR v danej kategórii).



Vďaka svojim športovým výkonom a víťazstvám sa dostal do československej dorasteneckej reprezentácie a zúčastnil sa viacerých medzinárodných súťaží (napr. v Rakúsku a Fínsku). O uvedených športových výkonoch možno nevedeli, resp. nevedia ani mnohí jeho súčasníci,

nehovoriac už o bežných Mojmirovčanoch. Jeho výkon v skoku do diaľky z roku 1969 bol do roku 1976 či 1977 neprekonaným československým rekordom. Svoju sľubnú športovú kariéru však zo zdravotných dôvodov predčasne ukončil.

Po ukončení štúdia na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre sa stal agronómom v Zelprodukte v Ivanke pri Nitre, potom v JRD v Chynoranoch a v Zelokvete Nitra. Neskôr pracoval v Slovenskej poisťovni.

Jeho život sa žiaľ uzavrel príliš skoro. Zomrel 4. novembra 1990 vo veku 39 rokov v Nitre, kde je aj pochovaný.

Článok je venovaný spomienke na Pavla Radošovského pri príležitosti jeho sedemdesiatych narodenín, ktoré by oslávil v tomto roku.

Ing. Stanislav Radošovský,
brat



Ži moderne, ži ekologicky!

Pri pohľade na fotku so starými pneumatikami sa sama seba pýtam: Ako sa to sem dostalo? Akí ľudia to sem priniesli? Čo si ľudia, ktorí to sem priniesli, myslia? Myslia si, že sa to rozpustí alebo časom zarastie? Nerozumiem tomu. Veď máme rôzne možnosti ako narábať s odpadom. Musíme znehodnocovať pôdu práve takýmto spôsobom?

Nie, nebojte sa, nebudem ďalej rozoberať problém divokých skládok. Chcem iba upriamiť pozornosť na to, aké jednoduché je byť ekologický a žiť v súlade so životným prostredím a prírodou v každom smere a ohľade. Samozrejme, je výlučne na každom z nás, či budeme prihliadať na prírodu a budúcnosť tejto planéty alebo pôjdeme vlastnou cestou. Osobne si myslím, že v budúcnosti bude musieť byť súčasťou projektovej dokumentácie novostavby rodinného domu aj koncept riešenia odpadov v rámci domácnosti.

Ako riešiť odpad bežnej domácnosti?

V prvom rade by sme mali myslieť na obaly a obalové materiály produktov, ktoré nakupujeme v obchodoch. Najlepší odpad je ten, ktorý vôbec nevyprodukuje. Plast je jedným z najpoužívanejších obalových materiálov a bohužiaľ, k prírode je najškodlivejší. Riešením sú obchody, ktoré



ponúkajú možnosť nabrať si tovar do vlastných nádob a naliať si drogeriu do svojich fliaš. Sortiment je široký a pestrý, ceny sú rovnaké a kvalita je porovnateľná, ba priam lepšia než v obchodných reťazcoch.

Kuchyňa

Hubku môžete vymeniť za lufu. Lufa je typ tekvice, ktorá sa pestuje v Afrike, no začali ju už pestovať aj v Českej republike. Po vysušení sa z nej stane neoddeliteľná súčasť vášho kuchynského drezu.

Domácnosť



V domácnosti si vystačíte s octom a sódou bikarbónou.

Hygiena

Plastové kefky majú alternatívu v podobe bambusových kefiek. Zubnú pastu môžete vymeniť za zubné tablety alebo zubný prášok vyrábaný v Nitre zo zeolitu. Detské plienky tiež nemusia byť nepriateľom prírody. Na trhu sú dostupné ekologické papierové varianty, ktoré vhodíte do kompostéra.

Ako spracovať odpad z kuchyne?



škrupiny z vajíčok a podobne.

Kompostér sa vám po roku odvdáči vyprodukovaním kvalitného kompostu, ktorý môžete použiť napr. do vyvýšených záhonov, kde vysadíte zeleninu.

Pre naše záhrady by bolo najlepšie, aby sme v čo najväčšej miere dodržiavali pravidlá permakultúry.



Permakultúra

Permakultúra znamená permanentné poľnohospodárstvo. Cieľom permakultúry je vytvoriť ekologicky zdravé a ekonomicky prosperujúce systémy schopné zabezpečiť svoje vlastné potreby bez vykorisťovania a znečisťovania. (Bill Mollison). Odpad je tiež zakomponovaný do tejto koncepcie. Jednoducho povedané, odpad, ktorý vyprodukuje, aj zlikvidujete vo vlastnej rézii.

Na malej ploche si viete dopestovať úrodu, ktorá v letnom období zabezpečí vašu domácnosť zdravou zeleninou a ovocím.

Obnosené oblečenie

Na Slovensku je množstvo obchodíkov, ktoré vám buď zoberú tovar a vaše oblečenie bude využité v stavebníctve, alebo ho opravia a predajú za symbolické ceny ďalšiemu zákazníkovi.

Existuje množstvo riešení ako eliminovať odpad. Nájdite si preto taký, ktorý bude najpriateľnejší a najjednoduchší pre vás. Časom zistíte, že žiť ekologicky je komfort.

Zároveň by som vás chcela poprosiť o ohľaduplnosť pri likvidovaní odpadu. Ešte stále vo vzduchu cítim zhorený plast, ktorý je škodlivý pre všetkých.

Verím, že malými krokmi a spoločnými silami dokážeme boj s odpadom premôcť a nenecháme budúcim generáciám spomienku v podobe plastových kopcov, plastových riek a vody kontaminovanej mikroplastom.

Ing. Michaela Paluchová

Svetlo a Tma

Svetlo zviditeľňuje a zohrieva svet neviditeľný i viditeľný. Tajomstvo Svetla umožňuje poznanie a poznateľnosť aj toho, čo je za zrakom sveta viditeľného. Svetlo tvorí naše vedomie a svedomie. Jeho nepretržitý zápas s temnotou sa odohráva vo svete viditeľnom v neustálom „nachádzaní“ rovnovážneho stavu, napríklad ako striedanie dňa s nocou. Keď ho je málo, zapalujeme sviece, zakladáme oheň, ktorý nás zároveň zohrieva. Nekonečné množstvo tieňov a odtienkov Svetla a Tmy modeluje viditeľný svet v našom vedomí, vďaka čomu nadobúdame predstavy, schopnosť vnímať formy, tvary, farby okolitého sveta. Svetlo nás povznáša, rozveseľuje, upokojuje myseľ, inšpiruje, stimuluje i lieči.

Tma v extrémnej miere vyvoláva neistotu, pasivitu, slabomyseľnosť až depresiu, utlmuje tvorivosť ducha. Potrebujeme však k oddychu, stíšeni. Stvoriteľ sveta viditeľného vložil do bielej čiernu a do čiernej bielu kvalitu v rovnovážnom pomere. Lebo inak by sme nemohli rozlíšiť ani deň od noci, radosť od žiaľu, či šľachetnosť od nehanebnosti. Akou silnou nádejou je to naše povestné „svetielko na konci tunela“? Akou úľavou je vedomie, že po temnej búrlivej noci nastane slnečný deň? Akou úžasnou úľavou je vedieť, že po tých klamstvách a zločinoch raz pravda zvíťazí, lebo aj pravda je Svetlo? Žiaľ toto Svetlo niektorí prikrývajú zlými úmyslami a zlými činmi. Stáva sa, že to robia tak rafinovane, že si ani nevšimneme a pomaly sa varíme ako tá žaba. Ale svätci, mudrci, vedomci, proroci vedia viac, vidia ďalej. No my ich nepočujeme a nepamätáme si ich prorocťvá. Potom si kúsok (s)vedomia tohto Svetla poznania ukladáme do relikviára a chránime si ho.

Svetlo ovláda našu dušu, ktorá blúdi v labyrinte sveta neviditeľného, neuchopiteľného našimi zmyslovými orgánmi. Utiakame sa k plameňu sviečky, a tak zaháňame temnotu, hľadáme útechu vo viere našich predkov. Pesničkár Janko Svetlan Majerčík raz napísal: „Vyšlo Slnko, idem za ním“. Je to odkaz na starodávny rozprávkový príbeh hrdinu, ktorý sa vybral za Slnkom. Inak povedané, putuje za pravdou, za Sofiou – Múdrostou, ide z Tmy noci do Svetla nového dňa.

Máme slobodnú vôľu vydať sa každý deň na cestu k Slnku. Slneční hrdinovia to tak robia.

K Slnku sa vybral aj Milan Rastislav Štefánik, nielen ako vedec – astronóm, ale aj ako človek. Dostalo sa aj k nám z jeho Svetla. Nie každý z nás musí zapáliť „milióny hviezd“, ovplyvniť osudy miliónoch životov, stačí aj jednu sviecu na ceste k sebe. Svetlo neukradneš ani nepredáš, môžeš ho však darovať, môžeš sa stať strážcom ohňa, aby večne horel, nezhadol.

V okamžiku ako zahorel a zasvietil oheň v jaskyni, „skala sa rozostúpila“ a lovec mamutov vykročil do sveta (do Svetla) pojmov a predstáv. Slnko sype zlato ušľachtilosti na hlavy cnostných žien a mužov už celé veky, bojujú s temnotou. Múdri starci a vedomkyne svojim zlatým vlasom osvetľujú cestu ostatným ľuďom. Nedostatok svetla vyvoláva strach z nepoznaného. Toto je metóda zlomocných vládcov. Nedostatok svetla v nás oslabuje imunitu telesnú, duševnú i duchovnú! Prepadávame sa do Tmy, strácame orientáciu. Temnota nás oberá o jasnú myseľ, nedokážeme sa správne rozhodovať. Večné svetlo nie je zlučiteľné so svetom viditeľným, lebo žijeme v duálnej kvalite Svetla a Tmy. Jediné, čo môžeme robiť, je vyvažovať polaritu – krajnosti medzi Svetlom a Tmou. V tomto zápase sme si všetci rovni, králi aj chudoba. Každý deň kriese im iskierku nádeje, fúkame do pahreby svojho (s)vedomia. Naším skutočným naplnením je Osvietenie. Potom príde aj Spasenie. Nemôžeme predsa sedieť v Tme a byť presvedčení o svojom spasení! To nemá logiku. Mohlo by to myliť v prípade, že niekto vidí svoju spásu v poklade ležiacom v temnote jaskyne, podzemí nevedomia, kde „rozprávkový hrdina“ často aj uviazne. Nájde tam smrť a nie spásu. Tento obraz má svoju analógiu s duchovnou smrťou nenásytného materialistu, ktorý vidí poklad iba v statkoch sveta viditeľného.

Sme svedkami dennodenného zápasu Svetla s Tmou. Neprestávajú ma fascinovať obrazy prenikania Svetla cez okná, dvere a iné otvory hrnatých kamenných múrov románskych stavieb. Kiež by sme aj my tak chránili právo na Svetlo, ktoré nás chráni od zatratenia temnoty! Všetkým nám želim rovnováhu fyzickú, duševnú i duchovnú a veľa svetlých dní.

Robert Žilík



Záhradkári v máji



ZO SZZ č. 11-29
Mojmírovce

Je tu jeden z najkrajších mesiacov roka, všetko kvitne, všetko rastie a tomu všetkému treba pomáhať. Je to mesiac plný nutných agrotechnických úkonov, kedy sa záhradkár nezastaví a stráca tukové vaničky nazbierané v zimných mesiacoch.

Záhradné chodníčky sú vyšliapanejšie a prajeme si dve ruky navyiac a aspoň o dve hodiny dlhší slnka svit.

Vínna réva odkvitá a odporúča sa vykonať druhú preventívnu ochranu proti hospodársky najdôležitejším chorobám - proti múčnatke a peronospóre. Jadroviny sú tiež po odkvete a je potrebná ochrana proti múčnatke a chrastavosti. Je potrebný zásah proti piliarke a obalovačom. Slivky je vhodné po odkvitnutí ošetriť proti piliarke slivkovej. V čase kvitnutia bazy sa odporúča ošetriť čerešne a višne proti vrtivke čerešňovej. Kontrolujeme zemiaky a prípadne zasahujeme proti pásavke zemiakovej. Zalievame, pridávame výživu, kultivujeme pôdu a... no je toho veľa.

Zásady pestovania plodovej papriky

Paprika je známou sezónnou zeleninou a jej pôvod je v Strednej Amerike. U nás sa začala pestovať po 1. svetovej vojne. Má mnohostranné využitie a je zásobárňou vitamínov B a C, v spolupráci so slnečným žiarením i vitamínu D.

Predpestovanie priesad

Výsev semien sa odporúča vykonať v mesiacoch február, marec a zabezpečiť teplotu prostredia 20 až 25 stupňov Celzia. Pri teplote pod 13 stupňov Celzia rastlina podľahne hubovým chorobám a klíčeniu sa zastavuje. Po vyklíčení je dôležitý dostatok svetla. Po vytvorení dvoch pravých lístkov sa môžu rastliny pikírovať do samostatných nádob.

Niektorí pestovatelia vysievajú semená redšie a pikírovanie vynechávajú.

Priesady rastú 50 až 55 dní a potom sú vhodné na vysádzanie do záhonu.

Vysádzanie priesad

Paprika je teplomilná rastlina a vysádza sa v polovici mája do humóznej pôdy. Vyhovuje jej miesto po strukovinách, alebo po koreňovej zelenine. Nevyhovujúce je miesto po paradajkách, zemiakoch a uhorkách. Teplota pre ideálny rast je 25 až 28 stupňov Celzia. Jej rast a plodenie sa zastavuje pri teplote 10 stupňov Celzia. Pri teplotách nad 35 stupňov Celzia dochádza k sterilnosti plodov.

Priesady sa vysádzajú do hlbších jám alebo jarkov. Pridáva sa humus, osvedčili sa vajcové škrapiny, žihľavové listy. Na rozvoj koreňovej sústavy kladne vplývajú mykorrhízne huby. Priesady výdatne zalejeme.

Zalievanie, hnojenie a ošetrovanie papriek

Papriky výdatne zalievame ráno alebo večer odstátou vodou dvakrát v týždni. Jedna priesada prijíme až štyri litre vody. Možno voliť zálievku podmokom alebo kvapkovú závlahu.



Na začiatku kvitnutia sa odporúča vylomit prvý kvet. Mnohí pestovatelia odporúčajú vylomit 5 prvých kvetov, s cieľom dosiahnuť kvalitnejšiu úrodu.

Objem plodov je veľký, a preto sa odporúča prihnojovanie každých 14 dní. Vhodný je slepačí výľuh, alebo výľuh zo žihľavy, lopúchu a bežných tráv. Pomôžu aj anorganické hnojivá.

Choroby a škodcovia papriky

Roztoče a strapky – vyciavajú rastlinné šťavy. Likvidujú sa vhodným insekticídum.

Molica skleníková – vyciava šťavy a vylučuje tekutinu, ktorá je zdrojom hubových ochorení.

Likviduje sa rôznymi druhmi insekticídov trikrát v rozpätí 5 dní. (okrem pirimoru)

Voška broskyňová a rešetliaková – spôsobujú žltnutie a padanie listov, sú príčinou vírusových chorôb.

V záhradníckych predajniach sú prípravky na konkrétny druh vošiek.

Stolbur – vírusová choroba prenášaná cikádkami. Listy vädnú a žltnú, plody sú deformované, bez semien. Zatiaľ známa ochrana je postrek prípravkami proti voškám.

Suchá škvrnitosť plodov – nevyrovnaná výživa, nedostatok vápnika, nerovnomerná závlaha. Riešením je odstránenie uvedených problémov a listové hnojivo s obsahom vápnika.

Fuzáriové vädnutie – hubové ochorenie spôsobené vysokou hladinou živín. Prevenciou je umerné hnojenie.

Záhradkárske pranostiky:

Dážď na Pankráca osožný je poliam, ale škodný viniciam.

Keď prejde kuchárka zamrznutých – Žofia, sadi sa paprika.

Májové blato, pre hospodára zlato.

Ing. Ján Košina

Zdroj: magazín To je nápad, časopis Urob si sám

Moje skúsenosti s pestovaním rajčiakov

O rajčiakoch ako o obľúbenej zelenine sa veľa píše v odbornej literatúre i v časopise Záhradkár. Skúsených záhradkárov a pestovateľov tejto plodiny je skutočne veľa. Predpokladám, že každý záhradkár pestuje rajčiak rád. A preto radiť ako nato, aby sme si vedeli dopestovať dobré sadenice, správne ich zasadili, ošetrovali a boli spokojní s úrodou a aby sme minimalizovali použitie chemických prípravkov, je pomerne ťažké a zložité.

Prvé poznatky o pestovaní rajčiaka, papriky a inej zeleniny som získal od svojich rodičov. Postupne som si vybudoval určitý vzťah k týmto plodinám. Rajčiaky si pestujem z kúpených semien hybridov F1 a zo semien z vlastnej produkcie. V posledných dvoch rokoch sa snažím získať priesady rajčiakov odolné (rezistentné) voči plesni zemiakovej, a tým čo najviac znížiť po-

užitie chemických prípravkov na ochranu. Podľa dostupnej literatúry z troch dominantných génov rezistencii označených ako Ph-1, Ph-2, Ph-3 sa podarilo šľachtiteľom preniesť dva podstatné Ph-2, Ph-3 do odrôd Crimson Crush – F1 a Coctail Crush – F1, ktoré sa u nás testujú už 2 roky. Ja ich tiež sadím teraz už tretí rok. V roku 2021 pribudla v malopredaji semien ďalšia odroda pod názvom Consuelo – F1. Avšak úplnú ochranu voči plesni zemiakovej sa zatiaľ nepodarilo dosiahnuť. Na základe dvojročných skúseností môžem povedať, že aj napriek silnému infekčnému tlaku v roku 2020 boli u týchto dvoch druhov poškodenia maximálne 10 % plochy listov a rastliny pokračovali vo vegetácii. Tieto dva druhy rezistentných rajčiakov vynikajú tiež svojou typickou rajčiakovou vôňou a chuťou a vysokým obsahom lykopénu. Tieto vlastnosti šľachtenia v posledných rokoch opomenuli. V aktuálnej sezóne mám dopestovaných 10 odrôd priesad rajčiakov rôznych veľkostí plodov a rôznych vlastností. Sú to tieto odrody:



- Crimson Crush – F1 – rezistentné, váha plodu do 150 g, výborná chuť, aróma
- Coctail Crush – F1 – rezistentné, váha plodu do 60 g, výborná chuť, aróma
- Tornádo F1 – váha plodov do 130 g, vhodné do fóliovníka
- Toro F1 – váha plodov do 130 g, veľmi skoré, vhodné do fóliovníka
- Big Mama F1 – váha plodov do 250 g, vhodné na kečup

- Veľkoplodé:
 - Gigantomo – mäsité, váha plodu do 1 kg, neskoré, vhodné na pretlak
 - „Bulharské“ – mäsité, váha plodu do 0,5 kg, neskoré, vhodné na pretlak
- Typ Cherry:
 - „Batindol“ – klasické cherry
 - Bejbino – veľmi skoré, mimoriadne chutné plody
 - Bibi – výborná chuť

Všetky odrody vzájomne porovnávam a vyhodnocujem. Snažím sa znížiť riziko výskytu plesne zemiakovej a hnilobe špičiek plodov a držím sa nasledujúcich zásad:



- 1.) Semená sadím do rašelinového substrátu na začiatku marca. Následne po prvých pravých lístkoch pikirujem. Rastlinám udržiavam teplotu v noci do 15 stupňov Celzia a cez deň do 20 stupňov Celzia a zabezpečujem dostatok svetla. Pri vyššej teplote a slabom osvetlení „vybiehajú“. Pred sadením postupne otužujem.
- 2.) Priesady sadím do podlhovastej jamky, spodnú časť jamy pomerne hlboko prekryjím s pridaním kompostu, ktorý si sám pripravujem. Rastlinu osadím tak, aby bola asi 20 cm v zemi. Vytvorí sa tým väčší koreňový systém potrebný na rast a tvorbu plodov. Do výkopu sa môžu dostať aj spodné listy. Rajčiaky vytvárajú adventné korene zo stonky. Prihrniem zeminou do 2/3 a aj viackrát poriadne zalejem vodou, v závislosti od druhu a vlastností pôdy. Keď voda vsiakne, prihrniem suchou zeminou.
- 3.) Sadím v spone 90x60 cm. Rastliny potrebujú slnko a dostatok vzduchu. Všetky spomenuté odrody vyžadujú oporu vo forme kolíkov. Ja používam oceľové tyče s priemerom > 10 mm a dĺžkou 2 m.
- 4.) Počas vegetácie odstraňujem bočné výhonky (zálistky). Nechám len hlavný výhon.
- 5.) Nové odrody rajčiakov majú vysokú násadu plodov, a preto sú náročné na potrebu vápnika. Pri jeho nedostatku trpia hnilobou špičiek plodov, a preto je zeminu s nedostatkom vápnika potrebné obohatiť zálievkou alebo postrekom na list. Odporúčam Kristalon.
- 6.) Počas vegetácie môžeme odstraňovať spodné listy, ktoré sa dotýkajú zemi, ale len do výšky spodných plodov. Neodporúčam, aby sa odstraňovali listy vyššie a obnažovali sa plody, pretože pri vysokých teplotách sa žlté farbivo na plodoch nepremení na červený lykopén. Rastlina potrebuje listy, plnia svoju funkciu. Ak sa listy krútia

dovonka, nie je to choroba, ale prirodzená ochrana rastliny pri vysokých teplotách, a preto tieto listy neodstraňujem.

7.) Podľa možnosti nesadím rajčiaky tam, kde boli predtým zemiaky.

8.) Zabrániť tomu, aby sa spóry plesne dostali na povrch listu sa nedá, pretože sa šíri vzduchom a na veľké vzdialenosti od napadnutých rastlín. Môžeme ale obmedziť ich vyklíčenie tým, že budeme udržiavať povrch listov suchý. V priebehu vegetácie polievam kvapkovou zálievkou podľa počasia tak, aby sa voda dostala do hĺbky ku koreňom. Odstraňujem burinu kyprením pôdy.

Možno si vyberiete podľa vlastného uváženia niektoré postrehy z môjho pestovania tejto chutnej zeleniny.

Každoročne sadím do 150 kusov sadeníc rajčiakov. Rodina obľubuje domáci pretlak. Každý rok ho varíme aj 100 l. Ja osobne konzumujem pretlak – rajčiakovú šťavu ako džús počas celého roka.

Na regionálnej výstave Agrokomplex v Nitre v roku 2018 som získal 2. miesto a v roku 2019 1. miesto v súťaži záhradkárskych produktov za kolekciu rajčiaka kolíkového.

Všetky rastliny z pozemku na jeseň a haluze na jar z ovocných stromov drtím štiepkovačom a spolu s trusom od sliepok a holubov a zelenou posekanou trávou kompostujem. Už roky nevyvážam na skládku žiadnu haluzovinu, hoci sa starám o pomerne veľa ovocných stromov. Ročne takto vyprodukujem doma cca 5 m3 kvalitného kompostu, ktorý používam na celom pozemku.

Prajem všetkým pestovateľom a záhradkárom veľa úspechov a radosť z úrody v záhrade.

Ing. František Visolajský

Zdroj: časopisy Záhradkár a vlastné skúsenosti

Nenaplnená láska urmínskeho grófa Imricha Huňadyho

Za najkrajší cit sa právom považuje láska vo všetkých svojich podobách a zmysloch. Aj tá takzvaná „nenaplnená láska“ je láskou. S takou sa stretol vo svojom živote aj gróf Imrich Huňady (1827 - 1902), syn grófa Jozefa Huňadyho z Kéthely (rod Hunyady de Kéthely), správcu najvyššieho súdu na dvore cisárovnej Alžbety a princeznej Henriety von Liechtenstein.



*Imrich Huňady so sestrou
Karolínou na Madeíre*

Oči mladého grófa Imricha sa zadívali veľmi vysoko alebo príliš vysoko. Zahľadel sa do očí žene, ktorá bola považovaná za najkrajšiu ženu monarchie tej doby, samotnej rakúskej cisárovnej Alžbete, nazývanej Sissi (1837 - 1898). Imrich bol komorníkom a dvorným radcom na viedenskom dvore a jeho sestra Karolína (1836 - 1907) bola dôverníčkou cisárovnej Alžbety a jej prvou dvornou dámou. Karolína – nazývaná aj Lily, bola jednou z prvých uhorských priateľiek cisárovnej. Cisárovná Alžbeta bola povestná nielen svojou krásou a až prehnanou starostlivosťou o svoj vzhľad, zvláštnou povahou, ale aj svojou vzdelanosťou. Záujmom o literatúru a jazyky prevyšovala dámy z najvyšších kruhov aristokracie tej doby. Okrem nemčiny ovládala maďarčinu, češtinu, poľštinu, rumunčinu, taliančinu, francúzštinu, angličtinu. Doma bola v



Cisárovná Alžbeta

latinčine aj v gréčtine. Obdivovala poéziu a bola sama literárne činná, napísala množstvo básní, do ktorých komponovala udalosti svojho života ako do denníka. Jej vzorom bol v tom čase aj trochu zatracovaný básnik Heinrich Heine. Obdivovala aj rumunskú kráľovnú Alžbetu (známu ako Carmen Sylvu), ktorá písala rozprávky a básne. Taktiež milovala Williama Shakespeara a jej obľúbenou hrou bol Sen noci svätajánskej. Sissi sa stotožňovala s postavou kráľovnej víl Titániu, a tak seba aj označovala vo svojich básňach, a svojho manžela cisára označovala ako Oberona. Jej obľúbeným antickým hrdinom bol Achilles.



Karolína, dvorné dámy a cisárovná Alžbeta

Alžbeta rada cestovala, tvrdila, že má podlomené zdravie, a tak podnikala cesty k moru. V novembri roku 1860 sa vybrala na Madeiru v sprievode svojich obľúbených dvorných dám, medzi ktorými bola aj Imrichova sestra Karolína. Karolína so súhlasom Sissi pozvala na



Karolína, sestra Imrichova

Madeiru aj svojho brata ako čestného kavaliera. Imrich Huňady, všeobecne považovaný za veľmi krásneho muža, dával cisárovnej lekcie z maďarčiny. Aj keď si Alžbeta vždy za každých okolností údajne držala odstup a štylizovala sa do role neprístupnej krásy, zaískrilo to medzi nimi a Imrich sa do krásnej Sissi zamiloval. Bol to v Alžbetinom živote prvý človek, ktorý nadchol rakúsku cisárovnú pre maďarský národ. Ale ako inak, toto ich priateľstvo neuniklo nejakým očiam a ušiam a Imrich bol svojím otcom odvolaný veľmi rýchlo nazad do Viedne. Údajne po tomto jeho pobyte na Madeire Imrich Huňady záhadne vypovedal svoje služby na rakúskom dvore. Oženil sa s dvornou dámou Felíciou Kristínou Györi de Radváni, s ktorou mal syna Jozefa, Ladislava, dcéry Teréziu, Máriu a Henrietu. Staral sa príkladne o panstvo v Urmíne. Mal povest' človeka, ktorý rešpektoval materiálne a kultúrne potreby ľudu, bol vášnivým poľovníkom a na svojom panstve pokračoval v chove koní, hovädzieho dobytka a oviec.

A Sissi? Imrich a jeho sestra Karolína dali pevné základy vzťahu cisárovnej k Uhorsku. Od tých čias sa Sissi intenzívne zaoberala štúdiom maďarčiny. Dvorné dámy si vyberala medzi urodzenými Maďarkami – Máriu Festeticsovú, Irmu Sztárayovú, a priala si mať nablízku dámu na predčítanie v maďarčine, a tou bola Ida Ferenczyová. Ida mala známosti medzi uhorskými politikmi, a tak sa Sissi zoznámila s grófom Gyulom Andrássym, uhorským ministerským predsedom, a s významným uhorským politikom Ferencom Deákom. Od roku 1866 často cestovala



Ida Ferenczy

do Uhorska a v máji 1867 bola hosťom na zámku Tokaj u grófa Andrásyho za neprítomnosti jeho manželky, čo dalo priestor mnohým konšpiráciám, keďže po rakúsko-uhorskom vyrovnaní a po korunovácii Františka Jozefa za uhorského panovníka sa narodila Sissi dcéra Mária Valéria. Čím viac bola zbožňovaná Maďarmi, tým menej sa stávala obľúbenou vo Viedni. Maďari panovníčke darovali zámok v Gödöllő a akceptovali ju ako uhorskú kráľovnú.



Gyula Andrassy

A Karolína? Zamilovala sa do grófa Otta Wilhelma von Walterskirchen (1833 - 1912), ktorý pracoval ako diplomat. Po svadbe bola Karolína prepustená zo služby na cisárskom dvore, čo vraj neskôr ľutovala. Písala si údajne ešte so Sissi, listy sa však nezachovali a veľa už nie je o jej živote známe.

Zachovala sa však báseň Kabinet z roku 1885, kde si Alžbeta ako rytierka, podľa divadelnej hry Sen noci svätajánskej, prezerá odložené oslie kože (symbolizujú ctiteľov – Hunyady, Andrásy, Friedrich Pacher von Theinburg, Bay Middleton, cisár František Jozef):

Kabinet

„Ten první (Hunyady)
byl hezké zvíře,
jen uši větší měl;
však při krásy také míře
kdo na to by vzpomněl.

Já v tropech si ho držela
jak pejska pro radost,
byl milý sic, však já měla
ho brzy víc než dost.

Ten druhý (Andrásy)
ach! jak milý byl!
ten věrně sloužil mi:
ten úctu by zasloužil,
zůstat jen na zemi!

Často hladím starou kůži
a myslím na ten čas,
jenž pouty tak důvěrnými
opředl tenkrát nás.

Ten třetí
(Friedrich Pacher von Theinburg),
pěkný neřád byl!
a hloupý jako vůl;
i plešatý i křivý byl
a žlab byl jeho stůl.

Stoupám na čtvrtou kůži;
od západu mi poslán byl,
podivný druh (Bay Middleton)!

Zrzavý byl můj ušatec,
a řehtal nahlas dost,
and never was he sick, nor sore
(a nikdy nebyl nemocný nebo
změkčilý),
but jumped and pranced about
(nýbrž skákal a vpínal se).

Poslední kůže visí tu
dál od všech ostatních.

I přes to všechno trápení
byl to můj mazlíček,
proto má u mě na stěně
svůj čestný hřebíček.
A i když byl tak způsobný,
přece jen - čert mu věř!

Uminěný a nestálý,
vrtochy v hlavě měl,
když jste ho za cop tahali,
jak natruc zkameněl.

Často mě drcnul, porazil,
když spolehla jsem naň.
Jen hýčkání se podrobil,
poslech jen vlídnou dlaň.“

(Poetický deník, září 1885)

Báseň bola takto prebásnená do češtiny v knihe Alžběta císařovna proti své vůli – nem. orig. Elisabeth: Kaiserin wider Willen, Mnichov, nakl. Amalthea Verlag, 1981 – preložila Věra Macháčková – Riegerová, verše preložila Šárka Týmlová.

Panna Mária Fatimská

Na jar v roku 1917 pustošila svet tretí rok veľká vojna a predtým neutrálne Portugalsko už rok bojovalo na strane Dohody. Napriek tomu, že mnohým ľuďom v tých časoch zostávala ako nádej iba modlitba, zo začiatku len pomaly uverili v zázrak, ktorý sa odohral v malom mestečku Fatima. V nedeľu 13. mája desaťročná Lucia dos Santos, jej deväťročný bratranec Francisco a sedemročná sesternica Jacinta Marto zažili prvé zo stretnutí, ktoré sa zapísali do dejín. Malým pastierom oviec sa podľa ich slov zjavila žena obklopená svetlom a neskôr sa predstavila ako Panna Mária Ružencová. Nabádala ich, aby sa každý deň modlili ruženec za mier. Zjavila sa im dokopy šesťkrát, vždy 13. deň v mesiaci, pričom jedinou výnimkou bol august, kedy boli v tom čase malí vizionári zadržaní a k zjaveniu došlo až po ich opätovnom prepustení. Panna Mária deťom odovzdala celkom tri posolstvá, navyše prisľúbila, že v októbri sa stane zázrak, aby im obyvatelia mestečka uverili. A skutočne, 13. októbra sa sedemdesiatisíc ľudí zhromaždilo, aby spoločne pozorovali nezvyčajný úkaz, zázračný slnečný jav, kedy sa zdalo, akoby Slnko padalo k Zemi. Komunita, ktorá spočiatku deťom neverila, zmenila názor a Vatikán napokon detské vízie prijal ako zjavenie Panny Márie Svätého Ruženca z Fatimy a Fatima sa stala jedným z najväčších mariánskych pútnických miest na svete. Lucia, ktorej víziám neverila najprv ani vlastná matka, sa v dospelosti stala karmelitánkou a dožila sa vysokého veku 97 rokov. Francisco a Jacinta však zomreli ešte ako deti na následky pandémie španielskej chrípky, ktorá sa vo svete rozhořala koncom vojny.

A aké boli tri posolstvá? V prvom posolstve Panna Mária deťom ukázala peklo, ale nielen preto, aby videli, kam idú duše tých, čo hrešili. Chcela zvestovať, že duše sa môžu zachrániť úctou k Nepoškvrnenému srdcu Panny Márie. Druhé posolstvo spočívalo vo varovaní detí, že ak sa ľudia nepolepšia, príde za pontifikátu pápeža Pia XI. vojna. Vyslovila sa aj o zasvätení Ruska pod svoju ochranu, predpovedala prenasledovanie cirkvi, ktoré sa začalo boľševickou revolúciou v novembri 1917. Požiadala o pobožnosti vždy v prvú sobotu v mesiaci. Obe posolstvá odhalila Lucia až v roku 1941 vo svojom liste

na žiadosť biskupa z Leirie s cieľom pomôcť pri vydaní knihy o Jacinte. Tretie posolstvo sa ešte necítila byť oprávnená vyjaviť, ale v roku 1943, keď ochorela na chrípku a zápal pľúc, po podnet biskupa spísala s tým, že musí zostať zapečatené do roku 1960, pretože až vtedy bude jeho obsah jasnejší. Obsah tretieho posolstva oficiálne zverejnil pápež Ján Pavol II. v roku 2000. Vatikán ho interpretoval ako víziu pokusu o atentát, ktorý na neho spáchal Ahmed Ali Agča 13. mája 1981.



Dnes sa opäť celý svet upína k modlitbe za zdravie ľudstva. Je to priam symbolické, že spolu s nežiadúcimi spoločenskými javmi sa objavujú aj iné prekážky – po prvej svetovej vojne takou bola španielska chrípka, dnes je tu pandémia nového koronavírusu. Okrem vedy pomáha túto záťaž ľudstvu zvládajú

nepochybné aj nádej, ktorú veriaci vkladajú predovšetkým do viery. V modlitbách sa často obracajú aj na Panu Máriu, ktorá vo fatimských posolstvách zdôraznila význam modlitby ako prostriedku vedúceho k uzdraveniu ľudskej spoločnosti. Naša sochárka Emília Brathová vystihla túto myšlienku prostredníctvom svojho ďalšieho diela, sochy Panny Márie Fatimskej, ktorá nedávno našla svoje miesto na Námestí sv. Ladislava, v blízkosti zdravotného strediska. Zdá sa tak, že sme znásobili našu úctu k Panne Márii, nakoľko je to už druhá socha zasvätená Božej matke na našom hlavnom námestí. Tabuľka na soche vypovedá: „Nech nový rok 2021 je pod ochranou Panny Márie Fatimskej za uzdravenie chorých na COVID-19 a nech ochraňuje celé Slovensko.“ Toto želanie – uzdraviť našu krajinu a celý svet – nás všetkých v súčasnosti spája. Buďme preto k sebe ohľaduplní, myslíme na svojich blížnych. Tak ako my na nich myslíme, aj oni myslia na nás – aspoň takto by to malo byť.

Tatiana Ivanová

Foto: archív RMM

Zdroj: <https://www.zivotopisysvatych.sk/panna-maria-fatimska/>, <https://www.britannica.com/story/100th-anniversary-of-our-lady-of-fatima>

Deň Zeme s najmenšími



V materskej škole sme sa na tento významný deň poctivo pripravovali osvojovaním si poznatkov a zručností o separovaní, recyklácii, ochrane životného prostredia a starostlivosti o živú prírodu. Od najmenších detí – včielok, až po predškôľakov – motýľov, sme zrealizovali množstvo aktivít rôznych

úrovní a zamerania. Poznávali sme prírodniny (piesok, kamene, šišky, trávku, drevo a pod.) prostredníctvom hmatu, vyrábali sme zvieratká z recyklovaného materiálu, hrali sme sa pohybové hry zamerané na vedomosti a postreh detí, riešili labyrint separovania, triedili rôznorodý materiál a v neposlednom rade sme venovali čas zveľaďovaniu okolia MŠ – školskej záhrade.

Hravou a zároveň náučnou formou sme prežili deň plný zážitkov, nových poznatkov a skúseností, za čo sme ako pedagogický kolektív odmenili deti potleskom, medailami a zdravým pohostením.

Mgr. Katarína Šokyová

Foto: Mgr. Katarína Šokyová

Deň Zeme

Deň Zeme sa každoročne koná 22. apríla. V modernom poňatí ide o ekologicky motivovaný sviatok, ktorý upozorňuje ľudí na ich negatívny vplyv na životné prostredie, no zároveň rozvíja diskusiu o možných riešeniach, ako znečisteniu zabrániť. Je potrebné si uvedomiť, že zemské zdroje nie sú nevyčerpatelné a zachovanie pokladov Zeme pre budúce generácie by malo byť spoločným celosvetovým úsilím. Naša škola si tento deň pripomenula rozhlasovou reláciou a jednotlivé aktivity sme uskutočnili v pondelok 26. apríla s plným nasadením žiakov oboch stupňov.

Prvé dve hodiny sa žiaci venovali rôznym

aktivitám. Žiaci prvého ročníka si Deň Zeme pripomenuli na hodinách matematiky a slovenského jazyka. Žiaci druhého ročníka triedili odpad – z letákov vystrihávali rôzne druhy tovaru a triedili do nádob. Tretiaci urobili plagáty ku Dňu Zeme, štvrtáci vyrábali maketu ekologických domčekov a na druhom stupni maľovali obrázky rozkladu vecí. Počas ďalších dvoch hodín žiaci prispeli k vyčisteniu našej obce zbieraním odpadkov.



Obnova našej Zeme zahŕňa zalesňovanie, regeneratívne poľnohospodárstvo, ukončenie znečisťovania plastmi a mnohé ďalšie aktivity. Všetko začína s tzv. klimatickou gramotnosťou, vzdelávaním nielen detí, ale aj širokej verejnosti.

Ing. Karin Benčíková

Imatrikulácia prvákov

20. apríl bol pre našich prváčikov výnimočný. Bol to deň, kedy prebehla na našej škole slávnostná Imatrikulácia prvákov. Milá slávnosť prebehla pri dodržaní všetkých hygienických opatrení. Žiaľ z dôvodu možného šírenia ochorenia Covid – 19 sa na slávnosti nezúčastnili rodičia a príbuzní našich prvákov.



Do slávnostne vyzdobenej spoločenskej miestnosti, v ktorej hrala komorná hudba, potíchu prišli v sprievode pani učiteliek a vychovávateľiek trochu nesmeli žiaci. Po doznení jemnej hudby privítala všetkých prítomných pani riaditeľka ZŠ Mojmirovce Mgr. Gertrúda Štrámová. Potom už nežne posmelení prváci zložili dôležitý Sľub prváka. Nasledovala samotná pasovačka veľkou ceruzkou. Triedna pani učiteľka priplá žiakom kokardy s logom našej školy a pani riaditeľka im odovzdala Imatrikulačný list.

Po skončení slávnostnej časti Imatrikulácie čakalo na prvákov tematické fotenie. Fotografie im môžu ešte dlho pripomínať tento dôležitý a veľký deň.

Katarína Bašková

Nová školská záhrada

V roku 2020 bola naša škola úspešná v získaní dotácie v rámci výzvy Enviroprojekt financovanej Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR. Už minulý rok sme začali s realizáciou tohto projektu a pokračujeme dodnes.

Hlavným cieľom projektu bolo vytvoriť žiakom vhodné a bezpečné prostredie, v ktorom budú môcť plniť úlohy s environmentálnym zameraním prostredníctvom zážitkového učenia. Žiaci budú počas vyučovania spoznávať prírodné prostredie, čo ich bude viesť k pochopeniu a





rozvíjaniu vzťahu k prírode a utváraníu základov environmentálneho vedomia, čítania a konania.

Za pomoci rodičov, zamestnancov školy a žiakov sme vytvorili dažďovú záhradu, vyvýšené záhony, v ktorých si už žiaci pestujú svoju zeleninku a kvety. Zhotovili sme vřbový altánok, no ešte potrebuje svoj čas, aby sa rozvinul do plnej krásy. Vysadili sme ovocné stromy a kry, bylinky a jarne kvety, vytvorili sme pocitový chodník. Postupne vytvoríme chodník z drevených šľapákov a doplníme ho materinou dúškou, vyrobíme posedenie z podpníkov a zhotovíme informačné tabule o domácich rastlinách a živočíchoch.

Aj touto cestou by sme sa chceli všetkým poďakovať. Pani učiteľkám, pani upratovačkám a pani kuchárkam, ako aj rodičom, ktorí si našli čas a prišli nám ochotne pomôcť pri premene vnútorného átria na ekoučebňu. Pri realizácii dažďovej záhrady nám pomáhali: Ivana Ďurinová, Mgr. Lucia Nekorancová, Miloš Kvasňovský, Marián Plecho, Peter Hustý, rodina Vysolajských a naši mladí futbalisti vedení Rudolfom Ivaničom. Vřbový altánok „vyrástol“ vďaka pomoci Boženy Vašovej a Erika Benčíka, a vyvýšené záhony z paliet, ktoré nám venovali stolnotenisti, zhotovil Milan Jančovič.

Firma BIKI, s. r. o. nás sponzorsky podporila už aj v minulosti, kedy nám venovala latky na rekonštrukciu šatňových lavičiek, a teraz nám zhotovili skelet hmyzieho domčeka, ktorý šikovné rúčky našich žiakov doplnili o príbytky pre hmyz. Srdečná vďaka.

Ing. Karin Benčíková

Podujatie k mesiacu lesov

Pri príležitosti mesiaca lesov v apríli školská knižnička v spolupráci s majsterkami odborného výcviku Bc. Gabikou Dujčíkovou a Ing. Drahomírou Mrázekovou pripravili edukačné podujatie pod názvom Les, stromy, aleje.

Primárne bolo určené žiakom učebného odboru Poľnohospodárska výroba – záhradníctvo: kvetinár, zeleninár, sadovník.

Žiaci pracovali s knihou Stromy a kry, v ktorej sú zaujímavé texty o stromoch ako „architektonických“ prvkoch, o ich zmysle v krajinnopriestore. Vypočuli si umeleckú úvahu na tému LES, ktorú napísala vyučujúca slovenského jazyka a literatúry. Na podujatí v školskej knižnici žiaci uvažovali nad významom alejí v minulosti. Poprezerali si obrázky – ukážky stromoradií. Po návrate domov dostali za úlohu zistiť, či sa alej nenachádza v mieste ich bydliska alebo v blízkom okolí. Na báze dobrovoľnosti sa mohli žiaci prejavíť aj výtvarne.

Pani majsterky upriamili pozornosť žiakov i na význam prechádzok v lese pre fyzické aj psychické zdravie v súčasnej náročnej epidemickej situácii.

PaedDr. Iveta Štefanovičová
Foto: Ing. Ingrid Dojčánová

Preventívna lekáreň v našich záhradách

V období vegetácie od jari do neskorej jesene rastú okolo nás rôzne byliny. Niektoré z nich poznáme, mnohé zasa nie a vo svojich záhradách ich väčšina z nás vytrháva a odstraňuje, pretože ich vnímame ako buriny, ktoré do našej záhradky nepatria. Naša Matka Zem však veľmi dobre vie, čo je dobré a prospešné a slovo náhoda u nej neexistuje. Pred pár dňami som na prechádzke v parku stretla rodičov s asi desaťročným dieťaťom. Matka vyzdvihla krásu žltých bylín a dieťa pohotovo povedalo, že je to repka olejná... Nikto

viac nereagoval. Bol to ľubovník bodkovaný, liečivá bylina. Naši predkovia poznali základné spektrum bylín rastúcich vo svojom okolí, vedeli o ich význame či liečivých účinkoch a pomáhali si nimi. Dnes nás trápia rôzne ochorenia a v mnohých prípadoch zanedbávame prevenciu. A pritom stačí tak málo, poznanie. Žijeme v informačnej dobe, stačí len ťukať do prístroja. No ešte vždy máme poruke aj dostatok herbárov či bylinkových kníh s rôznymi spôsobmi využitia rastlín, ak nie doma, tak v knižnici určite. Skúste sa poprechádzať po svojej záhrade s herbárom v ruke a spoznajte vzácnu prírodnú lekáreň, ktorú tam máte. Ak nemáte, môžete si svoj bylinkový kútik vypestovať. Urobíte tak veľa pre svoje zdravie.

TT



Skorocel kopijovitý

Nechtík lekársky

Žihľava dvojdomá

Fialka voňavá

Púpava lekárská

Sušená bylinková zmes

Rebríček obyčajný

Rumanček pravý -kamilkový

Medovka-citronela

Mladá jahňacinka je obľúbenou tradičnou pochúťkou práve v tomto období. Jednoducho sa pripravuje, má lahodnú chuť a vyvážená porcia s prílohou je vhodná aj pri diéte.



Jahňací hrebienok/kotleta s chlebovo-bylinkovou chrustou a zeleninou

Suroviny:

Jahňací hrebienok

Marináda: olivový olej, cesnak, tymian, bobkový list, materina dúška, soľ, čierne korenie.

Chrusta:

chlieb, maslo, petržlenová vňať, pažitka, soľ, mleté čierne korenie, tymian, rozmarín.

Postup:



Večer pred prípravou si pripravíme mäso. Jahňací hrebienok najprv opracujeme od šliach a tuku (ponecháme v chladničke). Potom nakrájame podľa kosti. Pripravíme si pác (marinádu), do ktorej vložíme mäso a zľahka premiešame. Dáme odležať cez noc do chladničky.

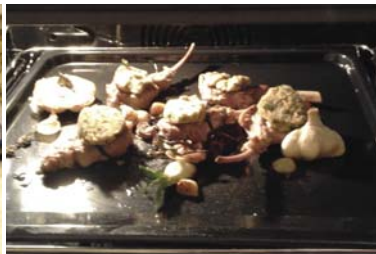
Pozn.: Mäso môžeme dať do marinády aj 2-3 hod. pred spracovaním.



Na rozpálenú panvicu poukladáme mäso a sprudka opečieme z oboch strán. Vyberieme na plech. Do panvice dáme na drobno nakrájanú cibuľku, pridáme šľachy a tuk, dobre opečieme, zalejeme troškou vody a dôkladne povaríme. Výpek dochutíme soľou a korením. Precedíme.

Chlebová chrusta:

Nahrubo nastrúhame suchú striedku chleba, pridáme maslo, petržlenovú vňať, pažitku, soľ, mleté čierne korenie, tymian, rozmarín. Rukou dobre spojíme do hustej masy. Nakrájame na tenké plátky a poukladáme na opečené hrebienky. Zapečieme v trúbe asi 8 min. pri 180-200 °C.



Takto pripravené mäso môžeme podávať spolu s jemne sparenou zeleninou (mrkva, petržlen, cuketa, brokolica, cibuľka), ktorú následne oblanžirujeme na masle. Dochutíme soľou. Ako prílohu si môžeme pripraviť aj šťuchané zemiaky s červenou cibuľkou, petržlenovou vňaťou, maslom a soľou. Naservované jedlo ešte pokvapkáme výpekcom na zvýraznenie chuti.

Pamätáte si na plnené pirôžky, ktoré sme s obľubou kupovali v obchode? Dnes sú pirôžky skôr zriedkavé, no pritom sú veľmi chutné. Riešenie sa ponúka vo forme vlastnej prípravy. Nasledujúci recept vychádza z môjho tradičného postupu a pirôžky pripravené podľa neho vždy vyčaria spokojný úsmev na tvárach mojej rodiny. Určite budú chutiť aj vám.

Suroviny

na cesto:

250 g hladkej múky špeciál
250 g polohrubej múky
štipka cukru
štipka soli
1 kocka droždia
vlažné mlieko

Plnky:

Tvarohová: jemný tvaroh, hrozienka, vanilkový cukor, citrónová kôra.
Maková: mletý mak, slivkový lekvár, citrónová kôra, prevarená cukrová voda.
Orechová: mleté orechy, vanilkový cukor, citrónová kôra, prevarená cukrová voda.

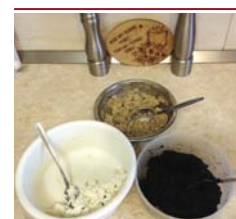
Vyprážené plnené pirôžky

Postup:

Pripravíme si kvások a dobre vypracujeme cesto, ktoré necháme 20-30 minút nakysnúť. Na pomúčenú dosku si dáme cesto a rozdělíme na 12 bochníčkov. Necháme podkysnúť. Každý bochník jemne dlaňou roztláčime a naplníme plnkou. Stočíme do valčeka a dobre spojíme kraje, aby plnka nevyšla von. Opäť necháme podkysnúť. Vyprážame na panvici alebo vo fritéze na rozpálenom oleji do zlatista. Pred podávaním pocukrujeme.

Ingrediencie vždy dôkladne zamiešame.

Dobrá chuť!



Mária Černeková - foto: TT



STARÉ ČASOPISY

ROHÁČ, KAMARÁT,
FILM a DIVADLO, KINO,
ELEKTRÓN, AUTO-MOTO ...
výkup 0905 259 609

mail: pd@panter-pmd.sk

Autoškola PANTER

JAZDÍME BEZPEČNE!

Čo je prioritou praktickej jazdy?

„Naučiť vás rozvahe, rozhodnosti, predvídavosti a ohľaduplnosti v cestnej premávke. Ukázať vám plynulosť, ktorá prináša to najdôležitejšie - vašu bezpečnosť. Jednoducho, vštepiť vám správny spôsob jazdy.“

INFOLINKA: 0905 554 888

MANUÁL & AUTOMAT

Pavol Deglovič
majiteľ
a inštruktor AŠ PANTER



Výcvik žiadateľov o vodičské oprávnenie sk. B a B96

Prihlásiť sa môžete DENNE od 10.00 - 17.30 hod



Autoškola PANTER Golianova 83 Nitra - Čermáň